

Bujorel FLOREA

***OPINII JURIDICE
PRIVIND MEDIUL MILITAR***

Copyright © 2013, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FLOREA, BUJOREL

Opinii juridice privind mediul militar / Bujorel
Florea - București : Pro Universitaria, 2013
Bibliogr.
ISBN 978-606-647-782-6

34:355.4

„Distincția fundamentală între un ofițer,
ca lider militar, și celelalte categorii de
profesioniști constă în gradul și sensul
responsabilității”

Constantin Rădulescu Motru

Cuvânt înainte

Deși pare paradoxal, prefața prezentei lucrări este scrisă după mulți ani de la redactarea studiilor pe care le înfățișează. În realitate, aproape orice autor scrie mai întâi opera științifică și apoi prefața, care de fapt este o postfață pentru autor și o prefață pentru cei cărora li se adresează lucrarea.

Este greu de sintetizat conținutul articolelor scrise în decursul câtorva ani, după scurgerea unei perioade de timp de la nașterea lor. În acest răstimp, legislația, nu numai din spațiul militar, a evoluat, s-a schimbat, transformat, adaptat realităților economice și sociale. Chiar și în etapele când s-au redactat studiile înglobate în lucrarea de față, era dificil de redactat într-o prefață intențiile și ideile juridice ce urmau să prindă viață în cuprinsul articolelor respective, știut fiind că orice lucrare de specialitate reprezintă o operă științifică, de creație, care se vrea a se naște într-o anumită concepție, dar care se finalizează, cel puțin sub aspectul formei de exprimare, într-o măsură imprezvizibilă.

De altfel, dacă prefața se redactează înaintea lucrării, este nevoie ca aceasta din urmă să se conformeze reperelor schițate în cuprinsul prefaței. Or, această cerință ar limita libertatea de structurare și de redare a formei de exprimare a ideilor. În același timp, specificul lucrării rezidă în faptul că însumează diferite studii juridice din perimetrul militar, publicate în momente de timp diferite și care nu se corelează între ele pentru a forma un tot unitar. Astfel că o prefață în aceste circumstanțe ar fi superfluă. Singurul numitor comun al articolelor prezentate este faptul că tratează teme juridice din spațiul militar.

Iată de ce, în loc de prefață, am preferat să prezentăm un "cuvânt înainte".

Așadar, lucrarea de față nu a trecut prin etapele “tehnologice” obișnuite de proiectare, redactare și publicare. Ea înglobează gânduri și idei juridice relative la diferite aspecte din domeniul militar cu care specialiștii juridici s-au confruntat în anumite etape ale procesului de modificare a legislației aplicabile în mediul militar. Fondul lucrării este dictat de dorința de a pune la dispoziția teoreticienilor și practicienilor juriști, în special a celor care lucrează în instituțiile militare, preocupările și frământările unor oameni care au lucrat în această zonă într-o perioadă de modificări de anvergură a legislației. Conștienți de faptul că studiile prezentate conțin unele teze depășite și desuete ori aspecte criticabile privind stilul științific riguros, le supunem atenției tocmai pentru ca specialiștii care lucrează astăzi în domeniul militar juridic să aibă îndrăzneala de a emite în scris observațiile lor legate de noile acte normative și să enunțe propuneri de îmbunătățire a acestora, chiar dacă se întâmplă ca uneori să nu fie bazate pe o demonstrație logică impecabilă.

Lucrarea se vrea a fi o invitație pentru juriștii militari de a cuteza în abordarea și analizarea actelor normative specifice, regulamentelor și instrucțiunilor militare din perspectiva beneficiului pe care-l aduc personalului militar și civil care lucrează în mediul militar.

Or, imaginea zilei de ieri pe care o oferă articolele din prezenta carte poate, sperăm, să dezvăluie mai ușor lacunele și deficiențele actelor normative ale zilei de azi, spre a fi scoase la lumină, corectate și eliminate din conținutul celor ce vor fi reglementările zilei de mâine. Sperăm ca lucrarea de față să suscite interesul juriștilor și comandanților militari, să aprindă lumina curiozității și dorinței de a se implica în efortul de analiză, interpretare și modelare continuă a reglementărilor vieții militare. Speranța rămâne trează, chiar dacă sesizăm mai acut ca oricând, cum de altfel este și firesc, existența unor divergențe, neînțelegeri și contradicții între modurile de a gândi, analiza și comunica între cei ce au lucrat în mediul juridic militar și cei ce activează în prezent în acest spațiu.

Efortul despre care vorbeam implică zbaterea pentru binele cauzei colectivității în care trăiești și respectul demnității personale, cu toate că teza pare a fi astăzi demodată.

Până la urmă, fascinația universului juridic izvorăște și din confruntarea opiniilor privind interpretarea și modificarea continuă a legislației în raport cu evoluția vieții sociale în diferite domenii.

Col. mag.(rez.) Florea Bujorel

POSSIBILITATEA CONSILIERILOR JURIDICI DE A-I APĂRA PE MILITARI ÎN INSTANȚĂ

**Locotenent-colonel de justiție DOREL SIMINIUC
și maior de justiție BUJOREL FLOREA,
din cadrul Oficiului Juridic al Armatei**

Partea I, publicată în Observatorul militar nr. 21 / 1996

În peisajul legislativului românesc, în general, și în cel privitor la domeniul militar, în special, lipsesc reglementările relative la posibilitatea consilierilor juridici militari, fără îndoială o categorie specială de juriști, de a asista și reprezenta în instanțe inculpații care provin din rândul militarilor ori al salariaților civili din cadrul Ministerului Apărării Naționale. Astfel, în prezent, potrivit Legii nr.51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, avocatura nu poate fi exercitată decât de cei înscriși, prin grija baroului, pe tabloul avocaților, așa cum rezultă *expressis verbis* din conținutul art. 1, alin. 2 și al articolelor 20 și 22 din lege. Cu alte cuvinte, în baza textelor de mai sus, asistența și reprezentarea persoanelor fizice în fața autorităților și instituțiilor publice, precum și în fața oricărui alt subiect de drept este numai apanajul celor înscriși pe tabloul avocaților. Consilierii juridici, care, la rândul lor, prestează muncă juridică specifică, potrivit Decretului nr. 143/1955, pot desfășura activități de reprezentare în fața justiției și a altor autorități, însă numai pentru persoana juridică la care ei sunt încadrați (art.2, alin.4, articolele 4-7 și 15 din decret). Actul normativ amintit (Decretul nr.143/1955) este, fără îndoială, depășit, nu mai corespunde realităților politico-economice și juridice actuale, cel puțin în ceea ce privește situația consilierilor juridici militari.

Fără a contesta legalitatea principiului monopolului celor înscriși pe tabloul avocaților de a asista și reprezenta persoanele fizice în cadrul procedurilor juridicționale, vom prezenta, în cele ce urmează, câteva argumente din care să rezulte necesitatea și legitimitatea ca învinuții și inculpații militari ori salariați civili ai instituțiilor de apărare, ordine publică și siguranță națională să poată fi apărați și de consilierii juridici militari. Subliniem că, prin noțiunea de "consilieri juridici militari", avem în vedere numai ofițerii de justiție care fac parte din specialitatea justiție militară, adică acei consilieri care, în afara condițiilor legale pentru exercitarea profesiei de jurist, au și calitatea de ofițeri activi, în conformitate cu Legea privind statutul cadrelor militare. Nu intră în categoria consilierilor juridici militari consilierii juridici cu statutul de salariați civili din cadrul armatei angajați în baza unui contract de muncă, potrivit Codului muncii. **Revenind la ofițerii de justiție, după opinia noastră, se impune înscrierea lor în tabloul avocaților pentru a avea posibilitatea să pledeze în apărarea inculpaților militari ori salariați civili judecați de instanțele militare.**

Procedându-se astfel, s-ar ivi, în fața organelor judiciare militare, două situații:

- a) pentru infracțiunile comise pe timp de pace, când în cauzele pentru care apărarea este obligatorie, asistența și reprezentarea judiciară ar fi exercitate de consilierii juridici militari. Dacă învinuitul ori inculpatul optează pentru apărător ales, bineînțeles că acesta va fi angajat din rândul avocaților civili;
- b) pentru infracțiunile săvârșite pe timp de război ori alte împrejurări excepționale, când atât "oficiile", cât și "apărărilor alese", să fie asigurate de apărătorii înscriși pe tabloul avocaților militari. Acest tablou va cuprinde consilierii juridici militari și avocații civili cu grad militar în rezervă. Drepturile lor de a pune concluzii se vor determina în raport cu gradul militar deținut și cu celelalte condiții prevăzute de legea avocaturii.

Prezentăm, în continuare, câteva argumente care susțin ideea înscrierii, *de lege ferenda*, a consilierilor juridici militari în tabloul avocaților, precum și instituirea tabloului avocaților militari în sensul celor consemnate. În primul rând, soluția se degajă din prevederile art.5 din Legea nr. 54/1993 pentru organizarea instanțelor și parchetelor militare, unde se face vorbire despre condiția imperativă ca președintele completului de judecată, precum și procurorul participant la judecarea cauzei în care inculpatul este militar activ, "să fie cel puțin egal în grad cu acesta". Aceleași rațiuni din sfera ierarhiei și onoarei militare care au impus condiția de mai sus, coroborate cu principiul prezumției de nevinovăție, conduc, în mod firesc, la a accepta ideea ca și apărătorul inculpatului, la război, să îndeplinească cerința de a avea grad militar cel puțin egal cu al celui pe care-l apără.

Totodată, s-ar asigura aplicarea deplină a principiului egalității părților în procesul penal. Egalitatea persoanelor în procesul penal exclude orice fel de privilegii și discriminări (art 16, pct.1 din Constituția României). În Codul de procedură penală bulgar, aceste privilegii și limitări privesc atât probleme bazate pe naționalitate, origine, religie, sex, rasă, cât și chestiuni care vizează studiile, situația socială sau materială.

Ca atare, deși nu sunt consacrate expres în legislația noastră, studiile, cărora li se poate alătura și experiența profesională, în cazul nostru fiind atestate de gradul militar, pot afecta principiul egalității părților în procesul penal, în special în cauzele care au ca obiect infracțiuni săvârșite în timp de campanie.

Pe de altă parte, problema ni se pare de fond, dacă privim lucrurile prin prisma faptului că militarii activi, care sunt "în serviciul națiunii", nu pot ocupa anumite funcții militare dacă nu au grad militar, cetățenie română și domiciliul în țară. Totodată, alin.2 al art.50 din Legea fundamentală stabilește, în spiritul obligației de fidelitate față de țară, că militarii răspund de îndeplinirea cu credință a îndatoririlor ce le revin și, în acest scop, vor depune jurământul cerut de lege. Am adăuga că este

vorba de Jurământul militar, ale cărui semnificații și valențe sunt unanim cunoscute.

Așadar, condiționarea ocupării și exercitării funcțiilor de militar de asemenea circumstanțieri credem că atrage, la rândul ei, aplicarea unui imperativ moral al protecției sociale a inculpatului militar ori salariat civil. Protecție care poate fi asigurată prin apărarea exercitată de către un avocat ale cărui cunoștințe și experiență militară, probate de gradul militar pe care-l posedă, să fie sensibil egale cu ale acuzării. De altfel, acest principiu al protecției reale a inculpatului din perspectiva competenței profesionale a apărătorului este înscris și în Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat. Ne referim la conținutul textelor articolului 19, care limitează foarte clar posibilitatea avocaților tineri, cu experiență redusă, de a pune concluzii în instanțele, superioare, tocmai în ideea de a se asigura o protecție reală a inculpaților.

Acest principiu fundamental al profesiei de avocat trebuie să-și găsească o aplicare deplină, prin impunerea aceluiași reguli ale competenței și eticii profesionale și în perimetrul inculpaților militari activi sau salariați civili.

APĂRAREA MILITARILOR ÎN INSTANȚĂ

Partea a II-a, publicată în Observatorul militar nr.22/1996

Avocații, care, la rândul lor, depun jurământul să respecte și să apere Constituția și celelalte legi ale țării, drepturile și libertățile omului, să-și exercite profesia în mod demn și cu probitate, sunt primii care, sperăm, vor îmbrățișa teza pe care o susținem, fie și numai pentru că se bazează pe principiul competenței, înscris în legea după care își exercită meseria. Într-o perioadă de căutări, când valorile spirituale, pe alocuri în